

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 373/1983 vp., 75/1985 vp. ja 240 hylättäisiin.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Alppi, Impiö, Joutsenlahti, Linna, Malm, Mäki-Hakola,

Poutanen, Rosnell, Rönholm, Surakka, Sutinen ja Tuovinen sekä varajäsenet Eklund, Lahti-Nuuttila, Manninen, Pekkarinen, Sasi, Savolainen ja Vepsäläinen.

Vastalause

Hallitus esittää verohallitukselle oikeutta antaa sitova päätös liikkeen- ja ammatinharjoittajien päivärahoista. Esityksen alkuperäisenä tarkoituksena on ollut yhdenmukaistaa palkansaajan ja yrittäjän päivärahakäytäntöä. Esitys liittyy yritysverouudistukseen ja sen tarkoituksena on ollut edesauttaa pienyritystoimintaa.

Hallituksen esitykseen on liitetty luonnos verohallituksen päätökseksi liikkeen- ja ammatinharjoittajien päivärahasta. Jos verohallituksen päätös toteutuu luonnoksen muodossa, merkitsee se puolipäivärahan poistumista yrittäjiltä, eikä se anna takuita päivärahan markkamäärän yhtenäistämistä palkansaajien kanssa, koska markkamäärät luonnoksessa on jätetty avoimiksi. Hallituksen esitys siis tosiasiaa merkitsee pienyritystajien aseman heikentämistä ja toimii siten täysin asetettuja tavoitteita vastaan.

Verohallituksen yhtenäistämisohteissa vuodelle 1985 sallitaan liikkeen- tai ammatinharjoittajalle 60 markan päiväraha, mikäli hän yöpyy vieraalla paikkakunnalla. Edellä mainituissa ohjeissa sallitaan 30 markan päiväraha, mikäli yöpyminen ei ole ollut tarpeen. Verohallituksen päätöksen mukaisesti sen sijaan palkansaajat saivat vuonna 1985 verovapaana päivärahana 114 markkaa, mikäli työmatkan kesto oli yli 10 tuntia. Tämä epäyhdenmukaisuus on aiheuttanut suurta tyytymättömyyttä pienyritystajien keskuudessa. Tämän

epäkohdan hallitus lupasi yritysverouudistuksen yhteydessä korjata. Asiaan on kiinnitetty huomiota myös eduskunnassa useaan otteeseen, viimeksi edustaja Aaltosen (sd) ym. kirjallisessa kysymyksessä n:o 267.

Mielenkiintoista on se, että eräät verolautakunnat ovat pitäneet verohallituksen ohjeita yrittäjän päivärahoista kohtuuttomina. Ne ovatkin myöntäneet yrittäjälle verohallituksen esittämää korkeamman tai jopa yhtä suuren päivärahan kuin palkansaajille. Kun nyt verohallituksen ohjeesta on tulossa sitova, poistuu verolautakunnalta myös tämä mahdollisuus.

Kun hallituksen esitys siis toteutuessaan mitä todennäköisimmin merkitsee yrittäjän puolipäivärahan poistamista ja nykyisen alhaisen päivärahatason säilyttämistä pakkokeinoin, katsoo kokoomus, että hallitus on täysin pettänyt ne lupaukset, joita se antoi yritysverouudistuksen yhteydessä pienyrityksille.

Kokoomuksen mielestä päivärahojen tulee olla samalla tasolla riippumatta siitä, onko kyseessä palkansaaja vai liikkeen- tai ammatinharjoittaja.

Sen vuoksi ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluva-
na:

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 1986 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 84 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi 17 päivänä kesäkuuta 1983 lähettämän ed. Saarikosken toivomusaloitteen n:o 373/1983 vp. liikkeen- ja ammatinharjoittajien saattamisesta yhdenvertaiseen asemaan palkansaajien kanssa matkapäiväraha-oikeuden suhteen, eduskunnan valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi 29 päivänä maaliskuuta 1985 lähettämän ed. Kettusen ym. toivomusaloitteen n:o 75/1985 vp. yksityisyrittäjien päivärahojen verovapaudesta ja eduskunnan valiokuntaan 4 päivänä huhtikuuta 1986 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Vainion ym. toivomusaloitteen n:o 240 päivärahojen verotuskäytännön selkeyttämisestä.

Jos elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyy matkoja, näistä aiheutuu verovelvolliselle todellisten matkustus- ja majoittumismenojen lisäksi elantokustannusten lisääntymistä. Sellaisia menoja, jotka eivät ole luonnollisia vähennyksiä ja siten verotuksessa vähennyskelpoisia, ovat muun muassa luonnollisen henkilön elantokustannukset.

Palkansaajien verotuksessa otetaan lisääntyneet elantokustannukset, jotka aiheutuvat työmatkoista, huomioon siten, että heihin sovelletaan verohallituksen päätöstä matkakustannusten korvauksista ja päivärahoista. Myös elinkeinonharjoittajan vieraalle paikkakunnalle suuntautuneesta matkasta aiheutuneina erityisinä kuluina saadaan vähentää todellisten matkustus- ja majoittumismenojen lisäksi matkasta aiheutuneet elantokustannusten lisäykset. Näiden vähentämisestä verohallitus on antanut yhtenäistämisohteet. Vähentämisen edellytyksenä on, että kukin verovelvollinen esittää asiasta verohallituksen edellyttämän selvityksen.

Jotta verotuskäytännössä ylimääräisten elantokustannusten vähentämisessä vallinnut epäyhtenäisyys saataisiin vähenemään, ehdotetaan lakiin lisättäväksi säännös näiden menojen vähentämisoikeudesta. Ehdotuksen mukaan verohallituksella olisi oikeus antaa yleisiä, kaikkia verovelvollisia koskevia sitovia määräyksiä siitä, miten tällainen elantokustannusten lisäys saadaan vähentää verotuksessa.

Lisäksi tässä yhteydessä ehdotetaan tulo- ja varallisuusverolain 8 §:n 11 kohdan sanamuotoa tarkistettavaksi voimassa olevaa pankkilainsäädäntöä vastaavaksi.

Toivomusaloitteessa n:o 373/1983 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin liikkeen- ja ammatinharjoittajien saattamiseksi yhdenvertaiseen asemaan palkansaajien kanssa matkapäiväraha-oikeuden suhteen.

Toivomusaloitteessa n:o 75/1985 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimiin päivärahakäytännön korjaamiseksi niin, että myös itsenäisten pienyrittäjien päivärahaksi hyväksyttäisiin verovapaasti valtion päivärahojen suuruiset päivärahat.

Toivomusaloitteessa n:o 240 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin tarvittavien esitysten antamiseksi eduskunnalle päivärahan verovapautta koskevien lakien muuttamiseksi niin, että tulkinat päivärahan saajan vahingoksi loppuvat sekä että päiväraha-oikeus täysimääräisenä koskee myös pienyrittäjiä.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettanut kielteiselle kannalle.